TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2006. gada 10. janvārī *

Lieta C-402/03

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Vestre Landsret* (Dānija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2003. gada 26. septembrī un kas Tiesā reģistrēts 2003. gada 29. septembrī, tiesvedībā

Skov Æg

pret

Bilka Lavprisvarehus A/S

un

Bilka Lavprisvarehus A/S

pret

Jette Mikkelsen,

Michael Due Nielsen.

* Tiesvedības valoda — dāņu.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji P. Janns [*P. Jann*] (referents), K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], A. Ross [*A. Rosas*], K. Šīmans [*K. Schiemann*] un J. Makarčiks [*J. Makarczyk*], tiesneši K. Gulmans [*C. Gulmann*], H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], P. Kūris [*P. Kūris*], E. Juhāss [*E. Juhász*] un Dž. Arestis [*G. Arestis*],

ģenerāladvokāts L. A. Hēlhuds [*L. A. Geelhoed*],
sekretārs H. fon Holšteins [*H. von Holstein*], sekretāra palīgs,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2004. gada 17. novembrī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Skov Æg* vārdā — G. Lets [*G. Lett*] un U. Kristrups [*U. Christrup*], *advokaterne*,

— *Bilka Lavprisvarehus A/S* vārdā — J. Rostoks-Jensens [*J. Rostock-Jensen*], *advokat*,

— Mikelsenas [*Mikkelsen*] un Dūes Nīlsena [*Due Nielsen*] vārdā — J. Andersens [*J. Andersen*], *advokat*,

— Dānijas valdības vārdā — J. Molde [*J. Molde*], pārstāvis, kam palīdz P. Bīrings [*P. Biering*], *advokat*,

— Spānijas valdības vārdā — L. Fragasa Gadeja [*L. Fraguas Gadea*] un E. Brakehaiss Konesa [*E. Braquehais Conesa*], pārstāvji,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — N. B. Rasmusens [*N. B. Rasmussen*] un G. Valero Hordana [*G. Valero Jordana*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2005. gada 20. janvārī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Padomes 1985. gada 25. jūlija Direktīvas 85/374/EEK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz atbildību par produktiem ar trūkumiem (OV L 210, 29. lpp.; turpmāk tekstā — "Direktīva") interpretāciju.

2 Šo lūgumu iesniedza saistībā, pirmkārt, ar prāvu starp Mikelsenu un Dūi Nīlsenu (turpmāk tekstā — "aizskartās personas") un *Bilka Lavprisvarehus A/S* (turpmāk tekstā — "*Bilka*") un, otrkārt, ar prāvu starp *Bilka* un *Skov Æg* (turpmāk tekstā — "*Skov*") par tāda kaitējuma atlīdzību, kas aizskartajām personām nodarīts saistībā ar *Bilka* pārdoto olu un *Skov* ražoto produktu lietošanu uzturā.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

3 Kā norāda Direktīvas pirmais apsvērums, šī direktīva pieņemta tādēļ, ka "ir vajadzīga dalībvalstu tiesību aktu tuvināšana attiecībā uz ražotāja atbildību par kaitējumu, ko izraisījuši viņa produktu trūkumi, jo pastāvošās atšķirības var izkropļot konkurenci un ietekmēt preču apriti kopējā tirgū, un izraisīt atšķirīgu patērētāja aizsardzības līmeni".

4 Kā tas izriet no Direktīvas otrā apsvēruma, šīs direktīvas īstenoto atbildības sistēmu pamato atzinums, ka "ražotāja atbildība bez vainas ir vienīgais veids, kā atbilstoši risināt modernai tehnoloģiskai ražošanai raksturīgo risku taisnīga sadalījuma problēmu, kas ir raksturīga mūsu laikam, kad attīstās tehnika".

5 Direktīvas 1. pantā paredzēts:

"Ražotājs ir atbildīgs par kaitējumu, kuru izraisījis viņa produkta trūkums."

6 Direktīvas 3. pantā paredzēts:

"1. "Ražotājs" nozīmē gatava produkta izgatavotāju, jebkādu izejvielu ražotāju vai sastāvdaļas izgatavotāju un jebkuru personu, kas apliecina sevi kā tā ražotāju, produktam pievienojot savu nosaukumu, preču zīmi vai citu atšķirības zīmi.

2. Neierobežojot ražotāja atbildību, jebkuru personu, kas, veicot uzņēmējdarbību, Kopienā importē produktu pārdošanai, iznomāšanai, līzingam vai jebkādam izplatīšanas veidam, uzskata par ražotāju šīs direktīvas nozīmē, un tā ir atbildīga kā ražotājs.

3. Kad nav iespējams identificēt produkta ražotāju, katru produkta piegādātāju uzskata par tā ražotāju, ja vien tas savlaicīgi neinformē aizskarto personu par ražotāja identitāti vai par to, kas viņam produktu piegādājis. Tādi paši noteikumi attiecas uz gadījumu, kad produktu importē un uz šā produkta nav norādīta tā importētāja identitāte, kurš minēts 2. punktā, pat ja ir norādīts ražotāja nosaukums."

7 Attiecībā uz ražotāja atbildības iestāšanos Direktīvas 4. pants norāda, ka "aizskartajai personai ir jāpierāda kaitējuma un trūkuma esamība un cēloņsakarība starp tiem". 7. pantā uzskaitīti gadījumi, kuros ražotāji ir atbrīvoti no atbildības. Šo gadījumu uzskaitījums cita starpā ietver tos, kuros ražotājs produktu nav laidis apritē vai kuros produkta trūkums nepastāvēja laikā, kad tas laists apritē, vai kuros produkts nav ražots izplatīšanai, vai kuros trūkums produktam ir pieļaujams tādēļ, lai produkts atbilstu obligātām normām, kuras izdevušas valsts iestādes, un kuros zināšanas laikā, kad viņš produktu laida apritē, nebija tādas, lai būtu iespējams konstatēt trūkumu.

8 Attiecībā uz Direktīvā noteiktās atbildības sistēmas, no vienas puses, un atbildību reglamentējošo valsts tiesību, no otras puses, saistību Direktīvas 13. pantā paredzēts:

"Šī direktīva neietekmē nekādas tiesības, kuras aizskartajai personai var būt saskaņā ar tiesību normām par līgumisko un ārpuslīgumisko atbildību vai saskaņā ar īpašu atbildības sistēmu, kas pastāv laikā, kad paziņota šī direktīva."

Valsts tiesiskais regulējums

9 No Dānijas valdības sniegtajiem skaidrojumiem izriet, ka Dānijā pirms Direktīvas pieņemšanas gan ražotāja, gan piegādātāja atbildību par produktiem ar trūkumiem reglamentēja judikatūra. Saskaņā ar šo judikatūru atbildību par produktiem ar trūkumiem vērtēja, ņemot vērā civiltiesiskās atbildības vispārējās normas, kas balstās uz vainas jēdzienu. Judikatūras attīstība tomēr noveda pie tā, ka dažos gadījumos ražotāja atbildība iestājās bez vainas. Attiecībā uz piegādātāju — tas atbild to saimnieciskās darbības subjektu vietā, kas ražošanas un izplatīšanas ķēdē iestājušies pirms piegādātāja.

10 Dānijā Direktīva ir transponēta ar 1989. gada 7. jūnija Likumu Nr. 371, kas attiecas uz atbildību par produktiem ar trūkumiem, kurā izdarīti grozījumi ar 2000. gada 28. novembra Likumu Nr. 1041 (turpmāk tekstā — "likums Nr. 371"). Dānijas valdība precizēja, ka ar šo likumu, pirmkārt, ražotājam uzlikta Direktīvā paredzētā atbildība par produktiem ar trūkumiem un, otrkārt, nostiprināta pastāvošā judikatūras norma, saskaņā ar kuru piegādātājs uzņemas atbildību to saimnieciskās darbības subjektu vietā, kas secīgi bija atbildīgi par produktu iepriekš. Pārējā daļā agrāko tiesību normu piemērošana saglabāta.

11 Likuma Nr. 371 4. pantā jēdzieni "ražotājs" un "piegādātājs" definēti šādi:

"1. Par ražotāju uzskata gatavā produkta izgatavotāju, sastāvdaļu vai izejvielu ražotāju, personu, kas ražo vai novāc dabīgu produktu, un personu, kas apliecina sevi kā tā ražotāju, produktam pievienojot savu nosaukumu, preču zīmi vai citu atšķirības zīmi.

2. Par ražotāju tāpat uzskata personu, kas, veicot saimniecisko darbību, Kopienā importē produktu pārdošanai, iznomāšanai, līzingam vai jebkādam izplatīšanas veidam.

3. Par piegādātāju uzskata personu, kas, veicot savu saimniecisko darbību, produktu laiž apritē, bet netiek uzskatīts par ražotāju.

[..]"

12 Šī likuma 6. pants nostiprina ražotāja atbildības par produktiem ar trūkumiem principu. Šī likuma 10. pantā paredzēts:

"Piegādātājs tieši atbild par produktiem ar trūkumiem pret aizskartajām personām un turpmākajiem piegādātājiem izplatīšanas ķēdē."

13 Saskaņā ar Likuma Nr. 371 11. panta 3. punktu piegādātājam, kas atlīdzinājis aizskartajām personām kaitējumu, kas radies produktu ar trūkumiem dēļ, ir regresa prasījuma tiesības pret iepriekšējiem subjektiem ražošanas un tirdzniecības ķēdē.

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

14 Pēc tam, kad aizskartās personas bija lietojušas uzturā sabiedrībai *Bilka* piederošajā veikalā iegādātās olas, kas pati tās bija saņēmusi no ražotāja *Skov*, viņi saslima ar salmonelozi.

15 Aizskartās personas vērsās pret piegādātāju *Bilka*, kas cēla prasību pret ražotāju *Skov*.

16 Ar 2002. gada 22. janvāra spriedumu *Aalborg Byret* [Ālborgas pilsētas tiesa] atzina, ka olas bija ar trūkumiem, ka pastāvēja cēloņsakarība starp šo trūkumu un nodarīto kaitējumu un ka aizskarto personu vaina nav pierādīta. Sabiedrībai *Bilka* piesprieda izmaksāt aizskartajām personām kompensāciju, un *Skov* piesprieda atlīdzināt šo kompensāciju sabiedrībai *Bilka*.

17 Šādos apstākļos, izskatot *Bilka* un *Skov* apelācijas sūdzību, *Vestre Landsret* [Rietumu apgabaltiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [..] Direktīva [..] iestājas pret tiesību sistēmu, saskaņā ar kuru piegādātājs bez ierobežojumiem uzņemas Direktīvā minēto ražotāja atbildību?

2) Vai [..] Direktīva iestājas pret sistēmu, saskaņā ar kuru piegādātājam atbilstoši judikatūrai bez ierobežojumiem ir jāuzņemas atbildība par judikatūrā noteikto ražotāja vainu par produkta trūkumu, kas personai vai patērētāja īpašumam radījis kaitējumu?

3) Izdarot atsauci:

— uz [1985. gada 25. jūlija] Ministru Padomes [1025. sanāksmes] protokolu, kura 2. punktā ir rakstīts:

"attiecībā uz 3. panta un 1[3]. panta interpretāciju Padome un Komisija ir panākušas kopēju vienošanos par to, ka nekas neliedz dalībvalstij savos tiesību aktos iekļaut normas par starpnieku atbildību, jo direktīvā to atbildība nav noteikta. Vienošanās ir panākta arī par to, ka saskaņā ar direktīvu dalībvalstis var noteikt normas par vairāku atbildīgo ražotāju (skat. 3. pantu) un starpnieku savstarpējo atbildības galīgo sadali",

— uz Direktīvas 13. pantu [..],

ir jājautā, vai Direktīva liedz dalībvalstij tiesiski reglamentēt atbildību par piegādātāja precēm, ar nosacījumu, ka piegādātājs, kā tas noteikts likuma [Nr. 371] [4.] panta 3. punkta pirmajā teikumā, ir definēts kā persona, kas, veicot savu uzņēmējdarbību, laiž produktu apritē un kura nav uzskatāma par ražotāju Direktīvas par atbildību par produktiem ar trūkumiem 3. panta izpratnē?

4) Vai [..] Direktīva [..] liedz dalībvalstij ieviest atbildību par produktiem reglamentējošu tiesību normu, saskaņā ar kuru piegādātājam, kas pats nav ražotājs vai saskaņā ar Direktīvas 3. pantu nav pielīdzināts ražotājam, ir jāuzņemas:

— ražotāja atbildība Direktīvas izpratnē?

— atbildība par ražotāja vainu, ko pamato judikatūra jomā, kas skar atbildību par produktiem, kas radījuši kaitējumu personai vai patērētāja īpašumam?

Attiecīgajā tiesību normā paredzēts, ka:

a) piegādātājs ir definējams kā persona, kas, veicot savu uzņēmējdarbību, laiž produktu apritē un kura nav uzskatāma par ražotāju (likuma [Nr. 371] [4]. panta 3. punkta pirmais teikums);

b) ražotājam var uzlikt atbildību un piegādātājs neuzņemas atbildību gadījumos, ja atbildību nevar uzlikt ražotājam (likuma [Nr. 371] 10. pants);

c) piegādātājam ir regresa prasījuma tiesības pret ražotāju (likuma [Nr. 371] 11. panta 3. punkts).

5) Vai [..] Direktīva [..] liedz dalībvalstij saglabāt spēkā pirms Direktīvas pieņemtu nevis tiesību normu, bet ar judikatūru pamatotu normu, saskaņā ar kuru piegādātājs, kas pats nav ražotājs vai saskaņā ar Direktīvas 3. pantu nav pielīdzināts ražotājam, uzņemas:

— ražotāja atbildību Direktīvas izpratnē?

— atbildību par ražotāja vainu, ko pamato judikatūra jomā, kas skar atbildību par produktiem, kas radījuši kaitējumu personai vai patērētāja īpašumam?

Attiecīgajā ar judikatūru pamatotajā normā paredzēts, ka:

a) piegādātājs ir definējams kā persona, kas, veicot savu uzņēmējdarbību, laiž produktu apritē un kura nav uzskatāma par ražotāju (likuma [Nr. 371] [4]. panta 3. punkta 1. apakšpunkts);

b) ražotājam var uzlikt atbildību un piegādātājs neuzņemas atbildību gadījumos, ja atbildību nevar uzlikt ražotājam (likuma [Nr. 371] 10. pants);

c) piegādātājam ir regresa prasījuma tiesības pret ražotāju (likuma [Nr. 371] 11. panta, 3. punkts)."

Par prejudiciālajiem jautājumiem

18 Ar šiem jautājumiem, kas jāpārbauda kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīva liedz dalībvalstij reglamentēt piegādātāja atbildību, paredzot, ka tam jāuzņemas atbildība ražotāja vietā.

19 Šajā kontekstā ir jāatgādina, ka Direktīvā nostiprinātā un tās 1. pantā norādītā atbildība, kas jāuzņemas ražotājam, ir atbildība bez vainas. Tas skaidri norādīts Direktīvas otrajā apsvērumā. Tas izriet arī no Direktīvas 4. pantā uzskaitītajiem pierādījumiem, kas jāsniedz aizskartajai personai, kā arī no 7. pantā minētajiem gadījumiem, kuros ražotājs atbrīvots no atbildības.

20 Iesniedzējtiesa jautā, vai Direktīva iestājas pret, pirmkārt, valsts tiesību normu, kas piegādātājam uzliek Direktīvā nostiprināto un ražotājam uzlikto atbildību bez vainas, un, otrkārt, valsts tiesību normu, kas piegādātājam uzliek atbildību par ražotāja vainu.

21 Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, vispirms ir jānosaka ar Direktīvu īstenotās saskaņošanas apjoms.

Par Direktīvas īstenotās saskaņošanas apjomu

22 2002. gada 25. aprīļa spriedumos lietā C-52/00 Komisija/Francija (*Recueil*, I-3827. lpp., 16. punkts), lietā C-154/00 Komisija/Grieķija (*Recueil*, I-3879. lpp., 12. punkts) un lietā C-183/00 *González Sánchez* (*Recueil*, I-3901. lpp., 25. lpp.) Tiesa nosprieda, ka dalībvalsts diskrecionārās varas robežas, reglamentējot atbildību par produktiem ar trūkumiem, pilnībā nosaka pati Direktīva un ir atvasināmas no tās formulējuma, mērķa un struktūras.

23 Pēc šo kritēriju pārbaudes Tiesa secināja, ka Direktīvas mērķis jomā, ko tā reglamentē, ir panākt pilnīgu dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu saskaņošanu (iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Francija 24. punkts un sprieduma lietā Komisija/Grieķija 20. punkts).

24 Šī procesa laikā aizskartās personas un Dānijas valdība norāda, ka Direktīva saskaņo nevis atbildību par produktiem ar trūkumiem kopumā, bet tikai ražotāja atbildību par produktiem ar trūkumiem. Pamatojoties uz Direktīvas 1. un 3. panta redakciju, viņi apgalvo, ka šī direktīva nereglamentē piegādātāja atbildību un piešķir dalībvalstīm diskrecionāro varu noteikt atbildīgo personu loku.

25 Direktīvas 1. pantā paredzēta atbildība par kaitējumu, ko radījis produkts ar trūkumiem, un šī atbildība uzlikta attiecīgā produkta ražotājam.

26 Jēdzieni "kaitējums", "trūkums" un "produkts" ir definēti attiecīgi Direktīvas 9., 6. un 2. pantā. Jēdziens "ražotājs" ir definēts Direktīvas 3. pantā. Saskaņā ar 3. panta 1. punktu ar ražotāju apzīmē produkta izgatavotāju. Šī paša noteikuma 2. punktā terminu "ražotājs" attiecina uz produkta importētāju Kopienā. Piemērojot Direktīvas 3. panta 3. punktu, ja ražotājs nav identificējams, piegādātāju uzskata par produkta ražotāju, ja vien tas savlaicīgi nenorāda aizskartajai personai uz tās personas identitāti, kas viņam produktu piegādājusi.

27 Iemesli, kas pamato atsauci uz ražotāja atbildību, izskaidroti direktīvas projekta [dokuments Nr. *COM* (76) 372, galīgā redakcija (OV C 241, 9. lpp.)] motīvu izklāsta 1. panta e) apakšpunktā, uz kuru atsaucas Dānijas valdība. Šos motīvus, kuros izdarīta atsauce uz minētā projekta 1. un 2. pantu, kas bez grozījumiem kļuvuši par pamatu Direktīvas 1. un 3. pantam, var apkopot šādi.

28 Pilnībā atzīstot, ka iespēja saukt pie atbildības produktu ar trūkumiem piegādātāju, iestājoties Direktīvā paredzētajiem nosacījumiem, atvieglotu aizskartajai personai procesa uzsākšanu tiesā, ir jāatzīst, ka šāds atvieglojums maksātu dārgi, jo, visiem piegādātājiem uzliekot pienākumu nodrošināties pret šādu atbildību, tas novestu pie

ievērojamas produktu sadārdzināšanās. Turklāt šādas tiesības novestu pie prasību skaita pieauguma, katram piegādātājam savukārt vēršoties pie personas, kas tam produktu ir piegādājusi, nonākot pie ražotāja. Tā kā vairumā gadījumu piegādātājs iegādāto produktu tikai pārdod tālāk un vienīgi ražotājam ir iespēja ietekmēt produkta kvalitāti, uzskatāms, ka ražotājam pamatoti uzlikta atbildība par produktiem ar trūkumiem.

29 No šiem apsvērumiem izriet, ka tikai pēc tam, kad ir līdzsvarotas ražošanas un tirdzniecības ķēdi veidojošo dažādu saimnieciskās darbības subjektu attiecīgās lomas, izdara izvēli par atbildības uzlikšanu ražotājam un tikai atsevišķos gadījumos importētājam vai piegādātājam — par kaitējumu, ko Direktīvā nostiprinātajā tiesiskajā sistēmā radījuši produkti ar trūkumiem.

30 Pretēji analīzei, ko izklāstījušas aizskartās personas un Dānijas valdība, Direktīvas 1. un 3. pants tātad neaprobežojas tikai ar to, ka reglamentē produktu ar trūkumiem ražotāja atbildību, bet to profesionāļu vidū, kas piedalījušies ražošanas un pārdošanas procesā, nosaka to personu, kurai jāuzņemas Direktīvā nostiprinātā atbildība.

Par ražotāja atbildības bez vainas uzlikšanu piegādātājam saskaņā ar Direktīvu

31 Ar pirmo jautājumu grupu iesniedzējtiesa jautā, vai Direktīva ir jāinterpretē tādējādi, ka tā iestājas pret valsts tiesību normu, saskaņā ar kuru piegādātājs bez ierobežojumiem uzņemas Direktīvā nostiprināto un ražotājam uzlikto atbildību bez vainas.

32 Šajā sakarā ir jāatzīst, ka atbildīgo personu loks, pret kurām aizskartajai personai ir tiesības celt prasību saskaņā ar Direktīvā paredzēto atbildības noteikšanas sistēmu, ir definēts tās 1. un 3. pantā (skat. šī sprieduma 29. un 30. punktu).

33 Tā kā Direktīvas mērķis, kā tas jau ir norādīts šī sprieduma 23. punktā, jomā, kuru tā reglamentē, ir panākt pilnīgu saskaņošanu, tad tās 1. un 3. pantā norādīto atbildīgo personu loks ir jāuzskata par izsmeļošu.

34 Direktīvas 3. panta 3. punkts uzliek atbildību piegādātājam tikai gadījumos, kad ražotājs nav identificējams. Likuma Nr. 371 10. pantā paredzot, ka piegādātāja tiešā atbildība pret aizskartajām personām iestājas par produktiem ar trūkumiem, Dānijas likumdevējs tādējādi ir paplašinājis to personu loku, pret kurām aizskartajai personai ir tiesības celt prasību saskaņā ar Direktīvā paredzēto atbildības noteikšanas sistēmu, pārsniedzot Direktīvā noteiktās robežas.

35 Dānijas valdība norāda, ka valsts tiesību akti piegādātājam neuzliek autonomu atbildību, jo viņš uzņemas atbildību pret aizskarto personu tikai tiktāl, ciktāl var būt atbildīgs ražotājs, pret kuru piegādātājs var vērst regresa prasību. Piegādātāja stāvoklis tādēļ līdzinās solidāras atbildības stāvoklim.

36 Šis apstāklis nav noteicošais. Papildus tam, ka ar šo valsts tiesību aktu īstenotā sistēma piegādātājam uzliek pienākumu, ko Kopienu likumdevējs ir uzskatījis par nepamatotu (skat. šī sprieduma 28. punktu), tā noved pie tiesvedības procesu skaita pieauguma, kas tiešajai prasībai, kuru aizskartā persona var izmantot pret ražotāju,

būtu tieši jāsamazina (skat. iepriekš minētā sprieduma Komisija/Francija 40. punktu un šī sprieduma 28. punktu).

37 No minētā izriet, ka Direktīva ir jāinterpretē tādējādi, ka tā iestājas pret tādu valsts tiesību normu, saskaņā ar kuru piegādātājs bez ierobežojumiem uzņemas Direktīvā nostiprināto ražotājam uzlikto atbildību.

38 Dānijas valdība tomēr apgalvo, ka Direktīvas 13. pants, saskaņā ar kuru tā nepārkāpj tiesības, uz kurām aizskartā persona var atsaukties, pamatojoties uz līgumisko vai ārpuslīgumisko atbildību, var nodrošināt likumīgu pamatu tam, lai arī piegādātājam uzliktu to atbildību, kas direktīvas sistēmā uzlikta ražotājam.

39 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka iepriekš minētajā spriedumā lietā Komisija/Francija (21. punkts), spriedumā lietā Komisija/Grieķija (17. punkts) un spriedumā lietā *González Sánchez* (30. punkts) pēc Direktīvas teksta, mērķa un struktūras analīzes Tiesa nosprieda, ka tās 13. pantu nevarētu interpretēt kā tādu, kas dod dalībvalstīm iespēju saglabāt tāda veida vispārējās atbildības par produktiem ar trūkumiem sistēmu, kas atšķiras no minētajā direktīvā paredzētās sistēmas.

40 Dānijas valdība aicina šo judikatūru pārbaudīt, ņemot vērā Ministru Padomes 1985. gada 25. jūlija sanāksmes protokola 2. punktā ietverto paziņojumu par 3. un

1[3]. pantu, saskaņā ar kuru šie panti neliedz dalībvalstij savos tiesību aktos iekļaut normas par starpnieku atbildību.

41 Lai aizstāvētu tādas valsts tiesību normas saglabāšanu, saskaņā ar kuru piegādātājs uzņemas ražotāja atbildību un kas judikatūrā attīstīta pirms Direktīvas stāšanās spēkā un ir nostiprināta tikai likumā, ar kuru transponēta Direktīva, Dānijas valdība atsaucas arī uz minētā protokola 16. pantā ietverto paziņojumu, ar kuru Padome izteica "vēlēšanos, lai dalībvalstis, kas attiecīgajā brīdī piemēro patērētāju tiesību aizsardzības noteikumus, kas ir vairāk labvēlīgi nekā no direktīvas izrietošie, neizmanto direktīvas piedāvāto iespēju samazināt šo tiesību aizsardzības līmeni".

42 Šajā sakarā vispirms ir jāatgādina, ka, tā kā Padomes sēdes protokolā ietvertais paziņojums nav atspoguļots atvasināto tiesību noteikuma tekstā, uz to nevarētu atsaukties, veicot minētā noteikuma interpretāciju (skat. it īpaši 1991. gada 26. februāra spriedumu lietā C-292/89 *Antonissen*, *Recueil*, I-745. lpp., 18. punkts, un 2000. gada 8. jūnija spriedumu lietā C-375/98 *Epson Europe*, *Recueil*, I-4243. lpp., 26. punkts).

43 Otrkārt, abi paziņojumi, uz kuriem atsaucas Dānijas valdība, pretēji to teksta formulējumam un struktūrai nevarētu pamatot Direktīvā noteiktā atbildīgo personu loka grozīšanu. Uz šiem paziņojumiem it īpaši nevar izdarīt atsauci, lai dalībvalstis varētu, izņemot 3. panta 3. punktā minētos gadījumus, uzlikt piegādātājiem Direktīvā nostiprināto un ar Direktīvu ražotājam uzlikto atbildību.

44 Attiecībā uz Dānijas valdības argumentu, saskaņā ar kuru šāda Direktīvas interpretācija var izraisīt patērētāju tiesību aizsardzības līmeņa samazināšanos Dānijā, ir jāatzīst, ka iespējamās tiesības Direktīvā noteikto atbildību uzlikt piegādātājiem ietilpst Kopienu likumdevēja kompetencē, kam vajadzības gadījumā būtu jāizdara grozījumi attiecīgajos noteikumos.

45 Šajos apstākļos uz iesniedzējtiesas uzdoto pirmo jautājumu grupu ir jāatbild — Direktīva ir jāinterpretē tādējādi, ka tā iestājas pret tādu valsts tiesību normu, saskaņā ar kuru piegādātājs, izņemot tās 3. panta 3. punktā izsmeļoši uzskaitītos gadījumus, uzņemas šajā direktīvā nostiprināto un ražotājam uzlikto atbildību bez vainas.

Par atbildības, kas saistīta ar ražotāja vainu, uzlikšanu piegādātājam

46 Ar otro jautājumu grupu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīva iestājas pret valsts tiesību normu, saskaņā ar kuru piegādātājam bez ierobežojumiem ir jāuzņemas atbildība par ražotāja vainu gadījumā, ja kaitējumu radījis produkta trūkums.

47 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka iepriekš minētajā spriedumā lietā Komisija/Francija (22. punkts), spriedumā lietā Komisija/Grieķija (18. punkts) un spriedumā lietā *González Sánchez* (31. punkts) Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 13. pants ir

jāinterpretē tādējādi, ka šīs direktīvas īstenotā sistēma neliedz piemērot citus līgumiskās vai ārpuslīgumiskās atbildības veidus, ja šādai atbildībai ir tāds atšķirīgs pamats kā garantija attiecībā uz slēptiem trūkumiem vai vaina.

48 Šādos apstākļos uz iesniedzējtiesas uzdoto otro jautājumu grupu ir jāatbild — Direktīva ir jāinterpretē tādējādi, ka tā neiestājas pret valsts tiesību normu, saskaņā ar kuru piegādātājam bez ierobežojumiem ir jāuzņemas atbildība par ražotāja vainu.

Par sprieduma iedarbības ierobežošanu laikā

49 Gadījumā, ja Tiesa neatbalstītu viņu aizstāvēto Direktīvas interpretāciju, aizskartās personas un Dānijas valdība lūdz Tiesu ierobežot sprieduma iedarbību laikā. Lai pamatotu savu lūgumu, tās it īpaši atsaucas uz nopietnām sekām, ko uz aizskarto personu tiesisko drošību un finansiālo stāvokli var atstāt spriedums lielā skaitā strīdu, kas saistīti ar atbildību par produktiem ar trūkumiem un kas atrisināti pēc Direktīvas stāšanās spēkā.

50 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesas sniegtā Kopienu tiesību normas interpretācija, īstenojot ar EKL 234. pantu uzticēto kompetenci, vajadzības gadījumā izskaidro un precizē šīs normas nozīmi un apjomu, kādā tā ir vai būtu jāsaprot un jāpiemēro no tās spēkā stāšanās brīža. No minētā izriet, ka šo normu, šādi interpretētu, pati tiesa var piemērot un tai ir jāpiemēro tiesiskām attiecībām, kas radās un tika

nodibinātas pirms lūguma sniegt interpretāciju, ja turklāt nosacījumi tāda strīda, kas attiecas uz šī noteikuma piemērošanu, izskatīšanai kompetentās tiesās ir izpildīti (skat. it īpaši 1988. gada 2. februāra spriedumu lietā 24/86 *Blaizot, Recueil*, 379. lpp., 27. punkts, un 1995. gada 15. decembra spriedumu lietā C-415/93 *Bosman* u.c., *Recueil*, I-4921. lpp., 141. punkts).

51 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka Tiesa tikai izņēmuma kārtā, piemērojot Kopienu tiesiskajai kārtībai raksturīgo vispārīgo tiesiskās drošības principu, var ierobežot iespēju visām attiecīgajām personām atsaukties uz noteikumu, kuru tā ir interpretējusi, lai apšaubītu labā ticībā nodibinātās tiesiskās attiecības. Lai varētu pieņemt lēmumu par šādu ierobežojumu, ir jāievēro divi pamata nosacījumi, proti, labas ticības esamība ieinteresēto personu vidū un nopietnu traucējumu rašanās risks (skat. it īpaši 1994. gada 28. septembra spriedumu lietā C-57/93 *Vroege, Recueil*, I-4541. lpp., 21. punkts, un 2000. gada 12. oktobra spriedumu lietā C-372/98 *Cooke, Recueil*, I-8683. lpp., 42. punkts).

52 Tomēr ir jāatzīmē, ka likuma Nr. 371 11. panta 3. punktā Dānijas likumdevējs ir atsaucies uz regresa prasības mehānismu, kas pazīstams lielākajā daļā tiesību sistēmu, un ir paredzējis, ka piegādātājam, kurš atlīdzina aizskartajai personai produkta ar trūkumiem nodarīto kaitējumu, piekrīt regresa prasījuma tiesības pret ražotāju. Tādēļ ir jāatzīst, ka piegādātājam, kas uzskatāms par atbildīgu pret aizskarto personu, apstākļos, kas nodrošina tiesisko drošību, ražotājs principā var izmaksāt kompensāciju.

53 Šādos apstākļos, nepastāvot vajadzībai izskatīt jautājumu par to, vai piegādātājs varētu celt prasību pret aizskarto personu, kas iepriekš jau saņēmusi kompensāciju, ne arī jautājumu par ieinteresēto personu labu ticību, tālāk nav jāizskata lūgums, ko izteikušas aizskartās personas un Dānijas valdība, kas nav iesniegušas nevienu citu

pamatojumu savai argumentācijai, saskaņā ar kuru šis spriedums, ja tā iedarbība netiktu ierobežota laikā, varētu radīt nopietnus traucējumus.

Par tiesāšanās izdevumiem

54 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Padomes 1985. gada 25. jūlija Direktīva 85/374/EEK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz atbildību par produktiem ar trūkumiem ir jāinterpretē tādējādi, ka:

— **tā iestājas pret tādu valsts tiesību normu, saskaņā ar kuru piegādātājs, izņemot Direktīvas 3. panta 3. punktā izsmeļoši uzskaitītos gadījumus, uzņemas Direktīvā nostiprināto un ražotājam uzlikto atbildību bez vainas;**

— **tā neiestājas pret valsts tiesību normu, saskaņā ar kuru piegādātājam bez ierobežojumiem ir jāuzņemas atbildība par ražotāja vainu.**

[Paraksti]